

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2015–2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Denisa Vrbická

**Komparace Policie ČR a obecní policie
při používání donucovacích prostředků**

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2015-2016

BACHELOR THESIS

Denisa Vrbická

**The Comparison of the Police of the Czech Republic
and Municipal Police in the Czech Republic
in the Use of Coercive Means**

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 10. února 2016

.....

Denisa Vrbická

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce JUDr. Zdeňku Fialovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a podněty při zpracovávání mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá komparací Policie ČR a obecní policie při používání donucovacích prostředků. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na obecnou charakteristiku ozbrojeného sboru Policie ČR a obecní policie. Dále jsou v této části popsány donucovací prostředky, které jsou policisty i strážníky používány. Praktická část se soustředí na analýzu kazuistických případů z praxe. Na závěr praktické části je uvedeno shrnutí a rozbor nalezených rozdílů mezi policisty a strážníky při používání donucovacích prostředků.

Klíčová slova

Adresát veřejné správy, donucovací prostředek, obecní policie, Policie ČR, policista, strážník.

Annotation

The bachelor thesis deals with the comparison of the Police of the Czech Republic and municipal police in the use of coercive means. The work is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part is focused on general characteristics of the armed corps of the Police of the Czech Republic and municipal police. This section describes also the coercive means that are used by police officers and constables. In the practical part, I decided to concentrate on the analysis of case studies from practice. At the conclusion of the practical part I summarize and analyse the differences found between the police and security guards in at the use of coercive means.

Keywords

Addressee of public administration, coercive means, constables, municipal police, Police of the Czech republic, police officer.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 POLICIE ČR	10
1.1 Řízení a organizace	12
2 OBECNÍ POLICIE	14
3 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY	19
3.1 Donucovací prostředky Policie ČR.....	19
3.1.1 Obecné podmínky použití donucovacích prostředků.....	24
3.1.2 Povinnosti policisty ve vztahu k použití donucovacích prostředků.....	27
3.1.3 Některá oprávnění policistů při použití donucovacích prostředků	30
3.2 Donucovací prostředky obecní policie	31
3.2.1 Obecné podmínky použití donucovacích prostředků.....	35
3.2.2 Povinnosti strážníků ve vztahu k použití donucovacích prostředků.....	36
3.2.3 Některá oprávnění strážníků ve vztahu k donucovacím prostředkům	39
3.3 Okolnosti vylučující protiprávnost	40
4 OBRANA ADRESÁTA VEŘEJNÉ SPRÁVY PROTI FAKTICKÉMU ÚKONU	42
PRAKTICKÁ ČÁST	43
5 ANALÝZA KAZUISTICKÝCH PŘÍPADŮ	43
5.1 Medializovaná kauza Pardubice	43
5.2 Pochybení strážníka z Jaroměře.....	45
6 KOMPARACE	48
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
PŘÍLOHA A	

ÚVOD

Téma bakalářské práce s názvem: „Komparace Policie ČR a obecní policie při používání donucovacích prostředků“ charakterizuje používání donucovacích prostředků po teoretické stránce a na základě kazuistických případů jejich charakteristiku přibližuje. Dále tato práce ukazuje rozdíly, které jsou mezi policistou a strážníkem při používání donucovacích prostředků.

Strukturu bakalářské práce tvoří teoretická a praktická část. Teoretická část zachycuje charakteristiku Policie ČR, obecní policie, donucovacích prostředků a obranu adresáta veřejné správy proti faktickému úkonu. V praktické části se soustředí na kazuistické případy jak policistů, tak strážníků při použití donucovacích prostředků. A na závěr praktické části vymezuje shodné atributy a rozdíly, které jsou mezi policisty a strážníky při používání donucovacích prostředků.

První kapitola s názvem Policie ČR se věnuje charakteristice tohoto ozbrojeného sboru. Stručně zmiňuje samotné řízení a organizaci Policie ČR. Dále se zabývá služebním poměrem příslušníků Policie ČR. Též jsou v této kapitole vymezeny povinnosti a oprávnění policistů včetně etického kodexu.

Druhá kapitola nese název Obecní policie. Tato kapitola se také soustředí na základní charakteristiku sboru. Zmiňuje způsob založení. Popisují pracovní právní vztah strážníků. Mimo hlavních úkolů vymezuje i oprávnění a povinnosti strážníků včetně etického kodexu.

Stěžejní kapitolou této bakalářské práce je třetí kapitola, která se nazývá Donucovací prostředky. Tato kapitola se dělí na dvě podkapitoly, v nichž jsou charakterizovány jednotlivé donucovací prostředky včetně obecných podmínek jejich použití jak policisty, tak strážníky. Dále jsou zde uvedeny povinnosti a oprávnění, které policisté i strážníci při jejich používání mají.

Čtvrtá kapitola nastiňuje obranu adresáta veřejné správy proti faktickému úkonu policistů i strážníků. V této kapitole jsou popsány dvě varianty obrany, a to možnost podat stížnost, či možnost podat žalobu k soudu.

Pátá kapitola Analýza kazuistických případů je praktickou částí. Kapitola zachycuje dva kazuistické případy. V jednom z případů hrají hlavní roli policisté a ve druhém strážníci. Záměrně je zvolen jeden pozitivní a jeden negativní případ.

Šestá kapitola se nazývá Komparace. Vyjmenovává a popisuje největší nalezené rozdíly mezi Policií ČR a obecní policií při používání donucovacích prostředků. Výsledkem užití analytické metody jsou nalezené rozdíly. Tato kapitola se též soustředí na to, co mají policisté i strážníci totožné.

Cílem bakalářské práce je shromáždit základní informace o donucovacích prostředcích Policie ČR a obecní policie a následně je analyzovat. A posléze identifikovat zásadní rozdíly při používání donucovacích prostředků příslušníky Policie ČR a strážníky.

Analytická metoda slouží k dosažení výše vytyčeného cíle. Na základě analytické metody tato práce shromažďuje a charakterizuje donucovací prostředky a jejich používání. K identifikaci nalezených rozdílů napomáhá analýza odborné literatury a právních předpisů.

Klíčovými informačními zdroji pro bakalářskou práci je kniha Nové policejní právo od Pavla Matese a kolektivu. Mimo informací z této knihy jsou informace čerpány i z několika právních předpisů. Mezi stěžejní právní předpisy patří zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění, a též zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění.

TEORETICKÁ ČÁST

1 POLICIE ČR

Policie ČR je konkrétně definována v § 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, která říká, že: „*Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.*“¹ Dále v § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, nalezneme, že: „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.*“²

Policii ČR řadíme mezi veřejné sbory, jež mají celostátní působnost³. Policie ČR je označována jako bezpečnostní sbor. Tento veřejný sbor je ozbrojeným sborem. Opakem ozbrojeného veřejného sboru je neozbrojený veřejný sbor. Policie ČR svou působnost vykonává na území celé České republiky, proto je tato působnost označována za celostátní. Hlavním úkolem Policie ČR je vykonávat dozor, a to především pořádkový dozor. Vzhledem k tomu, že Policie ČR vykonává pořádkový dozor, je vybavena donucovacími prostředky.⁴

Policie ČR je ozbrojený veřejný sbor, který působí na celém území České republiky. Při výkonu svých úkolů slouží veřejnosti, protože chrání především bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek.⁵

Příslušníci Policie ČR nejsou standardně v pracovněprávním poměru, neřídí se zákoníkem práce. Příslušníci Policie ČR jsou ve služebním poměru podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v platném znění.

---

¹Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, §1.

²Tamtéž, §2.

³**Působnost** je právní institut, který vymezuje okruh úkolů a určuje, který z orgánů (úřadů) je bude vykonávat. Působnost lze dělit na věcnou a územní.

⁴MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 9-10. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁵Tamtéž, s. 10.

Zákon zmíněný výše neupravuje pouze postavení příslušníků Policie ČR, ale také příslušníků dalších bezpečnostních sborů jak ozbrojených, tak neozbrojených⁶. Předmětem právní úpravy tohoto zákona je specifikace právních poměrů fyzických osob, které slouží v bezpečnostním sboru, dále popisuje odměňování a služební vztahy příslušníků bezpečnostních sborů.⁷

Do služebního poměru lze přijmout občana, jenž splňuje tyto zákonem stanovené podmínky:

- žadatel musí podat písemnou žádost,
- musí být zletilý, tedy starší 18 let,
- musí mít čistý trestní rejstřík, tudíž být bezúhonný,
- má příslušný stupeň vzdělání, které je na danou pozici stanoveno,
- není nikterak omezen na své svéprávnosti,
- pro výkon služby je plně fyzicky, zdravotně i osobně způsobilý,
- neprovozuje žádnou živnostenskou či jinou výdělečnou činnost a ani nemá funkci v řídicích nebo kontrolních orgánech právnických osob, které podnikají.⁸

Mezi **základní povinnosti** příslušníků Policie ČR řadíme především:

- zdvořilost,
- iniciativu,
- přiměřenost postupu,
- prokazování příslušnosti,
- poučování.⁹

Tyto základní povinnosti jsou promítnuty i do etického kodexu¹⁰. Etický kodex Policie ČR byl vytvořen v letech 2003-2004 skupinou interních i externích pracovníků.

---

⁶Mezi **ozbrojené a neozbrojené sbory** se dále řadí: Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.

⁷Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, § 1, odst.1.

⁸Tamtéž, § 13, odst. 1.

⁹Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, §9-§13.

¹⁰**Etický kodex** je interní předpis, který vymezuje chování, jež se od příslušníka dané profese očekává. V etickém kodexu nalezneme cíle, vize, hodnoty organizace.

Etický kodex Policie ČR vyšel jako rozkaz Policejního prezidia pod č. 1/2005.¹¹ Konkrétně v něm nalezneme: cíle, hodnoty, vymezení závazku Policie ČR vůči společnosti, vymezení závazku Policie ČR vůči ostatním příslušníkům Policie ČR, vymezení osobního a profesionálního přístupu příslušníků Policie ČR.¹²

Ze zákona o policii ČR vyplývá, že příslušníci Policie ČR mají při výkonu svých policejních činností **určitá oprávnění**. Jde především o tato:

- omezení osobní svobody,
- oprávnění vstoupit i bez souhlasu do objektů i prostor z důvodu provedení nezbytného úkonu,
- oprávnění používat donucovací prostředky.¹³

1.1 ŘÍZENÍ A ORGANIZACE

Policie ČR je státním orgánem, který je podřízen Ministerstvu vnitra. Ministerstvo vnitra však správu policie pouze zastřešuje, protože nemá pravomoc zasahovat do policejní činnosti. Ministerstvo vnitra zajišťuje pouze vydávání podzákoných (prováděcích) právních předpisů.¹⁴

Policie ČR je přímo řízena Policejním prezidiem ČR. V čele policejního prezidia je policejní prezident. Policejní prezident je ze své činnosti odpovědný ministru vnitra. Ministr vnitra policejního prezidenta jmenuje do funkce, tudíž ho z funkce může i odvolat, a to proto, že je jeho přímým nadřízeným.¹⁵

Ministerstvu vnitra je též podřízena Inspekce policie. Inspekce policie se svým specifickým postavením má za úkol zjišťovat, objevovat a přešetřit okolnosti, které

---

¹¹Policie ČR. *Etický kodex Policie České republiky*[online]. Praha, 2013, 2015 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-zverejnene-informace-2013-eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>.

¹²Policie ČR. *Etický kodex Policie České republiky* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z:<http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>.

¹³Policie ČR. *Jak poznat policistu: Oprávnění policisty* [online]. Prah, 2015, [cit. 2015-11-08]. Dostupné z:<http://www.policie.cz/clanek/policienavenekuniformyuniformy.aspx>.

¹⁴MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 18-19. ISBN 978-80-7201-743-0.

¹⁵Tamtéž, s. 20-24.

nasvědčují tomu, že trestný čin mohl spáchat policista či nějaký jiný zaměstnanec policie.¹⁶

Mimo Policejního prezidia jsou dalším policejním útvarům Útvary policie s celostátní působností. Tyto útvary řídí zpravidla náměstek policejního prezidia, který je příslušný. Jako příklad útvaru policie s celostátní působností lze uvést: Kriminologický ústav Praha, Letecká služba, Útvar rychlého nasazení, atd..¹⁷

Dále organizační strukturu (viz Příloha A) útvarů Policie ČR tvoří krajská ředitelství policie. V současné době se na území České republiky nachází 14 krajských ředitelství. Policejní prezident má oprávnění na návrh Krajského ředitelství policie zřídit útvary zřízené v rámci krajského ředitelství. Krajské ředitelství policie tvoří organizační složku státu. Též je i účetní jednotkou. V čele krajského ředitelství je ustanoven krajský ředitel, kterého jmenuje a odvolává policejní prezident.¹⁸

---

¹⁶MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 20. ISBN 978-80-7201-743-0.

¹⁷Tamtéž, s. 21.

¹⁸Tamtéž, s. 22-25.

2 OBECNÍ POLICIE

Obecní policie je veřejným sborem, který obecně závaznou vyhláškou zřizuje zastupitelstvo obce. Zastupitelstvo obce je oprávněno tento veřejný sbor zřídit, ale též jej zrušit.¹⁹ Je zřizována obecně závaznou vyhláškou zastupitelstva obce, avšak základní právní úpravou je zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění.

Zastupitelstvo obce obecní policii zřizuje proto, aby zabezpečovala záležitosti místního pořádku. Dále je zastupitelstvo obce oprávněno delegovat na obecní policii další úkoly, které spadají do působnosti obce. Zákon o obecní policii mimo jiné umožňuje obecní policii, aby své úkoly plnila i na území jiné obce.²⁰

V praxi se nemusíme setkat pouze s názvem obecní policie. Obecní policie je v obci, která je městem, případně statutárním městem a též v hlavním městě Praze označována jako městská policie.²¹

Ze zákona o obecní policii vyplývá, že obecní policie spolupracuje s Policií ČR, se státními orgány a orgány obcí a krajů. Spolupráce s těmito zmíněnými orgány probíhá pouze v rozsahu, jak stanoví zákon o obecní policii nebo zvláštní právní předpis.²²

Zpravidla obecní (městskou) policii řídí starosta obce (města), případně primátor statutárního města. Místo starosty však může obecní policii řídit i jiný člen zastupitelstva, který byl tímto úkolem pověřen. V praxi to funguje tak, že v menších obcích řídí obecní policii starosta. Ve větších obcích jiný pověřený člen zastupitelstva obce, protože je žádané, aby se této oblasti soustavně věnovala jedna osoba, která bude mít o veškerém dění přehled. Zákon o obecní policii říká, že na návrh starosty nebo člena zastupitelstva, který obecní policii řídí, může být vedením obecní policie pověřen i strážník obecní policie. Důležité je zmínit, že na tohoto pověřeného strážníka nejsou

---

¹⁹Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, §84, odst. 2, písm. o).

²⁰Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 1, odst. 2-5.

²¹Tamtéž, §1, odst. 4.

²²Tamtéž, § 1, odst.3.

přeneseny všechny úkoly, ale pouze některé. Jde především o úkoly týkající se personálních a odborných záležitostí.²³

Úkoly, které obecní policie při zajišťování místních záležitostí místního pořádku plní, jsou taxativně vymezeny zákonem o obecní policii. Řadíme sem tyto úkoly:

- napomáhat k ochraně, bezpečnosti nejen osob, ale i majetku,
- provádět dohled nad dodržováním pravidel občanského soužití,
- provádět dohled, zda jsou v obci dodržovány sekundární právní předpisy, které obec vydala (tedy obecně závazné vyhlášky a nařízení obce),
- participovat na bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,
- participovat na prevenci kriminality,
- dohlíží na to, aby na veřejných prostranstvích v obci byla dodržována čistota,
- zjišťuje přestupky a jiné správní delikty, které projednává obec, je-li to v její kompetenci,
- poskytovat statistické údaje Ministerstvu vnitra o obecní policii.²⁴

Strážníci obecní policie jsou v klasickém pracovněprávním poměru a jejich pracovní vztah je upravován podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění. Podstatou zákoníku práce je upravovat vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli v pracovněprávních vztazích. Zahrnuje ochranu postavení zaměstnance, bezpečnost života a zdraví při práci, spravedlivou odměnu za provedenou práci, ale také zákaz diskriminace, apod..²⁵

---

²³MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 235-236. ISBN 978-80-7201-743-0.

²⁴Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvod do problematiky obecní (městské) policie*. [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>.

²⁵Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 1a).

Zaměstnanci obecní policie lze rozčlenit do **tří skupin**:

- **strážníci**, jsou za ně považovány fyzické osoby, které splňují zákonem stanovené předpoklady a mají osvědčení o splnění odborných předpokladů,
- **čekatelé**, jsou za ně považovány fyzické osoby, které také splňují zákonem stanovené předpoklady, ale zatím nemají osvědčení o splnění odborných předpokladů,
- **ostatní zaměstnanci**, do této skupiny lze například zařadit techniky, hospodáře, ale též osoby, které sledují kamerové systémy.²⁶

Nutné je dodat, že veškerá práva a povinnosti, které má obecní policie jako celek, mohou plnit pouze strážníci. Proto jen strážníci se prokazují stejnokrojem, odznakem, identifikačním číslem a názvem obce, která obecní policii zřídila. Pouze strážníci pomáhají občanům řešit jejich žádosti o pomoc.²⁷

Zákon o obecní policii vyjmenovává požadavky, které musí každý strážník splňovat:

- je občanem České republiky,
- má čistý trestní rejstřík, tudíž je bezúhonný,
- má zdravotní způsobilost,
- dosahuje věku 21 let,
- má minimálně středoškolské vzdělání úspěšně zakončené maturitní zkouškou,
- je držitelem osvědčení o splnění odborných předpokladů,
- je spolehlivý.²⁸

Osvědčení o splnění odborných předpokladů je veřejnou listinou. Tuto veřejnou listinu vydává Ministerstvo vnitra na dobu tří let. Podstatou tohoto osvědčení je, že prokazuje odbornost k tomu, aby fyzická osoba mohla být strážníkem. Dojde-li ke změnám osobních údajů, které jsou v osvědčení o splnění odborných předpokladů

---

²⁶MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 229-230. ISBN 978-80-7201-743-0.

²⁷Tamtéž, s. 230.

²⁸Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 4, odst. 1

uvedeny, musí strážník na základě těchto skutečností požádat Ministerstvo vnitra o vydání nového. Lhůta, kterou má Ministerstvo vnitra na vydání, činí patnáct dnů ode dne oznámení.²⁹

Obecně lze říci, že hlavní náplní pracovní doby jednotlivých strážníků je pochůzková činnost. Během této činnosti kontrolují, zda je dodržován veřejný pořádek a zároveň svou přítomností přispívají k tomu, že adresáti veřejné správy se vyvarují případného protiprávního jednání.³⁰

Mezi **základní povinnosti** při provádění úkonů strážníky lze zařadit:

- dbát cti, vážnosti, důstojnosti osob, ale též i své vlastní,
- poučit osoby o jejich právech,
- poskytnout pomoc každému, kdo o ni požádá, a to v rozsahu, jaký mu zákon umožní,
- iniciativa,
- prokazovat svou příslušnost,
- oznamovací povinnost.³¹

Povinnosti strážníků se též promítají do etického kodexu. Všeobecný **Morální kodex strážníka obecní policie** vytvořila Asociace strážníků obecních a městských policií. Tento Morální kodex strážníka obecní policie říká, že strážník je nestranný a za všech okolností hájí právní systém. Dále v Morálním kodexu strážníka obecní policie najdeme například, jak má strážník řešit spory mezi občany atd..³² Celý Morální kodex strážníka obecní policie naleznete na oficiálních stránkách Asociace strážníků obecních a městských policií.

---

²⁹MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 250. ISBN 978-80-7201-743-0.

³⁰Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvod do problematiky obecní (městské) policie*. [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>.

³¹Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §6-§10.

³²Asociace strážníků obecních a městských policií ČR. *Morální kodex strážníka obecní policie* [online]. Praha, 2008 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://www.asompccr.cz/moralni-kodex-straznika>.

Zákon o obecní policii vymezuje jednotlivá **oprávnění**, kterými strážníci při plnění úkolů disponují. Mezi tato oprávnění řadíme například:

- oprávnění požadovat vysvětlení,
- oprávnění požadovat prokázání totožnosti,
- oprávnění předvést osobu,
- oprávnění odejmout věc,
- oprávnění použít donucovacích prostředků, psa a služební zbraně.³³

---

³³Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §11-§18.

3 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY

Zásadním pojmem této bakalářské práce je donucovací prostředek. **Donucovací prostředek** lze podle knihy pana Pavla Matese definovat jako: „*Soubor převážně technických a věcných prostředků, jejichž použití přichází v úvahu za předpokladů stanovených zákonem*“.³⁴

3.1 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY POLICIE ČR

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR uvádí, že: „*Donucovacími prostředky jsou:*

- a) *hmaty, chvaty, údery a kopy,*
- b) *slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,*
- c) *obušek a jiný úderný prostředek,*
- d) *vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky,*
- e) *vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle §56 odst. 5,*
- f) *zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabrání odjezdu vozidla,*
- g) *vytlačování vozidlem,*
- h) *vytlačování štítem,*
- i) *vytlačování koněm,*
- j) *služební pes,*
- k) *vodní stříkač,*
- l) *zásahová výbuška,*
- m) *úder střelnou zbraní,*
- n) *hrozba namířenou střelnou zbraní,*
- o) *varovný výstřel,*
- p) *pouta,*
- q) *prostředek k zamezení prostorové orientace.*“³⁵

---

³⁴MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 112. ISBN 978-80-7201-743-0.

³⁵Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, §52.

Hmaty, chvaty, údery a kopy

Hmaty, chvaty, údery a kopy patří mezi donucovací prostředky, které má policista vždy u sebe. Představují souhrn prvků, které policista užívá k obraně. Při použití této skupiny donucovacích prostředků nevyužívají policisté žádné nástroje. Policista je oprávněn je použít ke zdolání aktivního či pasivního odporu.³⁶

Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek

Do této skupiny jsou zařazeny nesmrtící prostředky. Tyto prostředky jsou velice účinné. Pomáhají policistovi v nebezpečných situacích, aniž by musel použít zbraň. Policisté mohou tyto donucovací prostředky použít pouze v otevřeném prostoru. Podstatou slzného spreje je, že aerosol spustí slzy osoby a tím mu omezí jeho schopnost vidět. Státy jimi začaly hojně vybavovat své příslušníky policejních sborů, protože nezpůsobují trvalé následky ani zranění, avšak pachatele dokážou zneškodnit. Konkrétně sem můžeme zařadit například elektrické paralyzéry, slzné spreje, apod..³⁷

Obušek a jiný úderný prostředek

Obušek slouží policistovi k tomu, aby pachatele mohl udeřit na ta zranitelná místa lidského těla, kde se nenachází žádné životně důležité orgány. Obušek či jiný úderný prostředek používá policista především k boji zblízka. Tato prostá ruční zbraň může mít podobu například teleskopického obušku.³⁸

Vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky

Jde o skupinu prostředků, které svým charakterem jsou řazené mezi střelné zbraně. I když se jedná o skupinu nesmrtících prostředků, k jejich použití je nutné vlastnit zbrojní průkaz. Do této skupiny řadíme tzv. **flashball**, jenž slouží k boji na kratší vzdálenost, protože vystřeluje pryžové míčky. Síla zásahu tímto pryžovým míčkem

---

³⁶MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 112. ISBN 978-80-7201-743-0.

³⁷ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 201-202. ISBN 978-80-7380-447-3.

³⁸MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 113. ISBN 978-80-7201-743-0.

se rovná síle úderu rukou. Dále sem patří **vystřelovače sítí**, které svým charakterem připomínají pušku s několika hlavněmi. Z hlavní po stisku spouště vylétne několik závaží, jež nesou sbalenou síť. Síť se v průběhu letu rozbaluje a při dopadu na pachatele ho omezí v pohybu. Též do této skupiny náleží tzv. taser. **Taser** lze přirovnat k elektrickému paralyzáru. Rozdíl mezi taserem a elektrickým paralyzárem je v tom, že k použití taseru není potřeba bezprostřední kontakt s pachatelem. Taser funguje tak, že vystřelí dvě šipky, v nichž je smotaný ocelový drátek. Tyto ocelové drátky napomáhají k uzavření elektrického obvodu kolem těla pachatele. Elektrický obvod pachatele paralyzuje a způsobí tím, že pachatel není schopen dále útočit.³⁹

Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla

Zastavovacím pásem se rozumí takový technický prostředek, jenž je policisty užíván k násilnému zastavení dopravního prostředku nebo k zabránění svévolného odjezdu vozidla, například v průběhu prohlídky při silniční kontrole. Při násilném zastavení dopravního prostředku dochází k poškození pneumatik, což znemožní pokračování v jízdě. V případě, že se policisté rozhodnou zahradit adresátovi veřejné správy cestu, užijí k tomu zpravidla služební vozidlo.⁴⁰

Jako jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla jsou policisté oprávněni použít jinou účinnou překážku, kterou jsou schopni sami utvořit, postavit či vybudovat. K tomuto účelu se většinou využívá těžká policejní technika. Pro účely zabránění odjezdu vozidla policisté využívají blokovací technické zařízení. Toto zařízení brání odjezdu vozidla v případech, kdy řidiči má být omezena jeho vlastní svoboda. Je též využíváno v případech, kdy za daných okolností je možné důvodně očekávat, že se řidič vozidla pokusí ujet, protože se odmítá podřídit prováděným zákrokům. Důležité je zmínit, že technický prostředek lze použít pouze vůči přítomnému adresátovi veřejné správy.⁴¹

---

³⁹ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 202. ISBN 978-80-7380-447-3.

⁴⁰MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 114. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁴¹Tamtéž, s. 119.

Vytlačování vozidlem, štítem, koněm

Vytlačování vozidlem, vytlačování štítem i vytlačování koněm se užívá především v případech, kdy policisté využívají služební zákrok proti skupinám osob. Tyto tři donucovací prostředky jsou nejčastěji využívány při obnovení veřejného pořádku. Ale také je možné se s nimi setkat v situacích, kdy policisté vytlačují osoby z nějaké sportovní akce či jejího okolí.⁴²

Služební pes

Využívání služebních psů má dlouholetou tradici. Proto služební pes nemusí být vždy použit jako donucovací prostředek. Často je služební pes používán jako hledač návykových látek, výbušnin či ostatků lidského těla. Služební pes je podrobován výcviku, který pro něj může být i bolestivý. Během výcviku může dojít i k tomu, že je pes zraněn. Služební pes může být vychován i k agresivnímu chování vůči osobě nebo zvířeti. V případě, že policista využije služebního psa jako donucovací prostředek, musí dodržet obecná ustanovení, která se použití donucovacích prostředků týkají a stanovuje je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.⁴³

Vodní stříkač

Vodní stříkač zpravidla policisté využívají v případech, kdy zasahují proti většímu počtu osob. Nejčastěji ho používají při demonstracích, kdy se občané účastníci se konkrétní demonstrace dopouští výtržností či ohrožování zdraví a životů ostatních občanů.⁴⁴

Zásahová výbuška

Zásahová výbuška je donucovacím prostředkem, který policista používá k paralyzování velmi nebezpečného pachatele. Také se používá proti adresátům veřejné správy, kteří úmyslně páchají trestné činy. Zásahová výbuška osobu, proti níž

---

⁴²ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 203-204. ISBN 978-80-7380-447-3.

⁴³ Tamtéž, s. 204.

⁴⁴ MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 114. ISBN 978-80-7201-743-0.

je použita, na krátkou dobu paralyzuje. Tento donucovací prostředek funguje na principu zvukových a světelných efektů. Zásahová výbuška je založena na tom, že uvnitř pouzdra je několik malých výbušek, které postupně vybuchují. Zásahovou výbušku vzhledem k jejímu charakteru je nejvhodnější použít v uzavřeném prostoru.⁴⁵

Úder střelnou zbraní

V případech, kdy se policista rozhodne jako donucovací prostředek použít úder střelnou zbraní, musí dbát na to, aby zbraň byla řádně zajištěna. Použije-li policista úder střelnou zbraní, nesmí zbraň samovolně vystřelit. Úder střelnou zbraní může být použit vůči zvláště nebezpečným pachatelům, a to za předpokladu, že ohrožují zdraví či život policisty nebo se odmítají podrobit zákroku.⁴⁶

Hrozba namířenou střelnou zbraní

Pravomoc použít tento donucovací prostředek má pouze policista, který je bezprostředně ohrožen na životě. Také ho může použít policista, jenž hájí bezpečnost jiné osoby. Podstatou tohoto donucovacího prostředku je, že policista na adresáta veřejné správy, jenž vykonává nebezpečný protiprávní úkon, namíří svou střelnou zbraň a adresáta veřejné správy vyzve k přerušení nebezpečného protiprávního jednání.⁴⁷

Varovný výstřel

Díky své podstatě je označován jako nejdůraznější donucovací prostředek. Má především varovný charakter. V případě, že se policista rozhodne pro varovný výstřel, musí dbát na to, aby neohrozil životy a zdraví dalších lidí. Varovný výstřel slouží jako varování pro adresáta veřejné správy. A to tak, že pokud neuposlechne policistovy výzvy, je policista připraven na něj vystřelit.⁴⁸

---

⁴⁵ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 204. ISBN 978-80-7380-447-3.

⁴⁶MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 115. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁴⁷ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 205. ISBN 978-80-7380-447-3.

⁴⁸Tamtéž.

Pouta a prostředky k zamezení prostorové orientace

Tato skupina donucovacích prostředků se užívá ke spoutání adresáta veřejné správy, který je zajištěný, zadržený, zatčený, převážený do výkonu trestu odnětí svobody či osoby, jež je příslušníkem policejního sboru převzata k provedení procesních úkonů z vazby nebo věznice, kde vykonává trest odnětí svobody.⁴⁹

Policista je též oprávněn pouta využít k připoutání. Připoutáním se omezuje osobní svoboda jedince. Policista je oprávněn připoutat osobu ohrožující vlastní život, ničí majetek druhých osob, fyzicky útočí na osobu policisty či jinou osobu. Připoutána může být též osoba, která se snaží o útěk. Při připoutání musí policista dbát důstojnosti a cti připoutané osoby, tudíž jí nesmí připoutat na místě, jež je veřejně přístupné.⁵⁰

Prostředky k zamezení prostorové orientace se používají pouze tehdy, pokud daného účelu nelze dosáhnout jinými prostředky. Policisté jsou oprávněni je využít v případech, kdy převázejí nebezpečné pachatele. Příkladem prostředků k zamezení prostorové orientace jsou tzv. lyžařské brýle nebo kápě.⁵¹

3.1.1 OBECNÉ PODMÍNKY POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Policisté při zákroku nemohou používat všechny výše vyjmenované donucovací prostředky, ale pouze ty, k jejichž použití byli vycvičeni. Donucovací prostředek má vždy charakter přímého donucení, protože policistovi slouží jako prostředek, kterým má právo donutit adresáta veřejné správy ke splnění povinnosti. Příslušník policejního sboru může donucovací prostředek použít pouze tehdy, pokud adresát veřejné správy klade odpor. Donucovací prostředky nemusí být vždy výhradně použity pouze proti fyzické osobě, ale též proti zvířeti.⁵²

Policista používá donucovací prostředky, aby mohl chránit veřejný pořádek, bezpečnost adresátů veřejné správy a k ochraně majetku občanů. Musí je používat

---

⁴⁹Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 54.

⁵⁰MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 59-61. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁵¹Tamtéž, s. 118.

⁵²Tamtéž, s. 112.

v souladu se zákonem. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR taxativně vymezuje podmínky, za kterých je policista oprávněn donucovací prostředky či zbraň použít. K tomu, aby policista použil donucovací prostředek v souladu se zákonem, musí splňovat tyto podmínky:

- policista je oprávněn použít pouze takový donucovací prostředek, který je uveden v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, a k jehož použití byl vycvičen.
- policista jej může použít pouze v případě, kdy chrání buď svou bezpečnost, nebo bezpečnost adresáta veřejné správy, majetek občana nebo veřejný pořádek.
- policista před použitím donucovacího prostředku musí fyzickou osobu vyzvat, aby zanechala protiprávního jednání (např. vandalismu) a informovat tuto osobu o tom, že pokud této výzvy neuposlechne, použije vůči ní donucovací prostředek.
- policista vždy musí použít takový donucovací prostředek, který je přiměřený k tomu, aby dosáhl vytyčeného cíle, ale zároveň adresátovi veřejné správy, vůči kterému tento prostředek použil, nebyla způsobena nepřiměřená újma.
- policista je oprávněn donucovací prostředek používat pouze tak dlouho, než dojde k potlačení odporu pachatele protiprávního jednání a obnovení veřejného pořádku.
- policista je povinen vždy po použití donucovacího prostředku o této skutečnosti informovat svého nadřízeného, a to bezodkladně.⁵³

Podstatné je upozornit na to, že **zbraň** stojí mimo donucovací prostředky. Zbraní se nerozumí pouze střílná zbraň se střelivem a dalším příslušenstvím patřícím ke zbraní. Ale zbraní se také rozumí zbraň charakteru sečného či bodného. Dále se za zbraň považuje výbušnina, pyrotechnický prostředek, nálož, specifický výbušný předmět.

---

⁵³Férová policie: Liga lidských práv. *Donucovací prostředky a zbraně*[online]. Praha, 2011, 16. 10. 2012 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.ferovapolicie.cz/pouziti-sily-a-omezeni-osobni-svobody-29/donucovací-prostředky-a-zbrane-273.html>.

Zbraň jako donucovací prostředek je policista oprávněn použít pouze za okolností, které zákon taxativně vymezuje.⁵⁴

Mezi tyto taxativně vyjmenované situace například patří:

- ochrana před velice nebezpečným pachatelem,
- situace, kdy se zbraní policista snaží nebezpečnému pachateli zabránit v útěku,
- ochrana před zvířetem, které ohrožuje život, zdraví občana.⁵⁵

Použití donucovacích prostředků se řadí mezi **faktické úkony**, kterými jsou:

- **faktické pokyny** - jako příklad lze uvést situaci, kdy policista řídí dopravu na křižovatce gesty. U vynucení faktického pokynu lze jako donucovací prostředek použít hmaty, chvaty, údery a kopy. Například, když občan neuposlechne pokyn policisty k tomu, že nesmí vstoupit do daného objektu. V tomto případě policista občana seznámí s důsledky neuposlechnutí pokynu. A pokud i přesto adresát veřejné správy neuposlechne pokynu policisty, policista je oprávněn ho hmaty, chvaty zpacifikovat.
- **bezprostřední zákroky** - jako příklad lze uvést případ, kdy policisté použijí donucovací prostředek vytlačování koněm či vytlačování štítem při obnovování veřejného pořádku, když se snaží vytlačit fanoušky sportovního utkání ze sportovního areálu a jeho okolí.
- **exekuční úkony** - k předvedení je policista oprávněn použít donucovací prostředek, a to konkrétně pouta, pokud se adresát veřejné správy odmítá dobrovolně podrobit.⁵⁶

---

⁵⁴Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 56.

⁵⁵Tamtéž.

⁵⁶KADEČKA, Stanislav a Petr PRŮCHA. *Správní právo - obecná část: Multimediální učební text*. 2. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 41. ISBN 978-80-210-4588-0.

3.1.2 POVINNOSTI POLICISTY VE VZTAHU K POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

V případě, kdy policista použije donucovací prostředek, je povinen zachovat obecnou povinnost **zdvořilosti**. Což znamená, že příslušník policejního sboru při použití donucovacího prostředku musí zachovat čest, důstojnost a vážnost adresáta veřejné správy, vůči němuž donucovací prostředek použil.⁵⁷

Na použití donucovacích prostředků se vztahuje i povinnost iniciativy. **Iniciativou** se rozumí povinnost policisty či zaměstnance policie vykonávat úkony, které spadají do jejich pravomoci (tedy i použít donucovací prostředek), a to jen je-li v daný okamžik policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době. Tímto oprávněním je použití tzv. služebního úkonu nebo též tzv. služebního zákroku. Služebním zákrokem se rozumí i použití donucovacího prostředku. Avšak pokud to okolnosti vyžadují, má policista tuto povinnost, i když není v danou chvíli ve službě. Tuto povinnost jsou příslušníci Policie ČR povinni plnit nestranně, řádně a svědomitě. V rámci této povinnosti může orgán policie požádat pomoc od jiných orgánů. Iniciativa může směřovat jak vůči osobám, tak vůči věcem. Avšak stále je nutné dbát zásady legality, zásady minimalizace a zásady přiměřenosti. Policista či zaměstnanec policie musí dbát, aby se při výkonu iniciativy nedopustil protiprávního úkonu. Obecnou povinností, která souvisí s iniciativou, je použití výzvy před tím, než policista použije donucovací prostředek. Tato výzva je zpravidla verbální. Důležité je též zmínit, že pokud adresát veřejné správy výzvy neuposlechne, dopouští se tímto jednáním přestupku.⁵⁸ S touto povinností souvisí i kazuistický případ, který je analyzován v páté kapitole.

Policista, ale též i zaměstnanec policie musí striktně dbát při používání donucovacího prostředku na **přiměřenost postupu**. A to proto, aby adresátovi veřejné správy nezpůsobili bezdůvodnou újmu. Pojmem bezdůvodná újma se míní okolnost, která vznikla adresátovi veřejné správy, protože policista provedl neoprávněný zákrok. Dále je důležité, aby prováděný zákrok (tedy použitý donucovací prostředek)

---

⁵⁷Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, §9.

⁵⁸MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 27-33. ISBN 978-80-7201-743-0.

neomezoval adresáta veřejné správy do vyšší míry než je nezbytně nutné pro dosažení cíle. Míru nezbytně nutnou lze chápat jako míru, ve které dojde k naplnění cíle při provedení určité činnosti.⁵⁹

Příslušníci Policie ČR mají povinnost před i při použití donucovacího prostředku **prokázat svou příslušnost:**

- služebním stejnokrojem,
- služebním průkazem,
- odznakem policie.

Na služebním průkazu a odznaku policie musí být jasně viditelné identifikační číslo příslušníka Policie ČR. Zaměstnanci policie se prokazují pouze průkazem zaměstnance policie, kde je také uvedeno na viditelném místě identifikační číslo.⁶⁰

Každý příslušník Policie ČR je povinen **poučit** adresáta veřejné správy o právních důvodech použití donucovacího prostředku, neboť má každý právo vědět, proč mu příslušník Policie ČR zasahuje do jeho práv a svobod. Policista poučuje adresáta veřejné správy o jeho právech, ale i o jeho povinnostech. Ale též i o důsledcích neuposlechnutí.⁶¹

V případech, kdy policista v důsledku použití donucovacího prostředku či zbraně zraní adresáta veřejné správy, je povinen bez zbytečného odkladu **poskytnout první pomoc** zraněnému a přivolat lékaře. Samozřejmě se nemyslí ihned po provedení úkonu, ale až to dané okolnosti v dané situaci dovolí. Po té musí neprodleně provést další úkony a opatření, která jsou nutná pro řádné objasnění důvodu, proč policista v dané situaci použil zbraň.⁶²

Další důležitou povinností, kterou policista má po použití donucovacího prostředku, případně zbraně je, že o tomto zákroku musí okamžitě **informovat svého nadřízeného.**

---

⁵⁹ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 74-75. ISBN 978-80-7380-447-3.

⁶⁰MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Veřejné sbory*. 1. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2011, s. 58-62. ISBN 978-80-7357-572-4.

⁶¹ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 79. ISBN 978-80-7380-447-3.

⁶²Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, §57 odst. 1.

Způsob informování nadřízeného ohledně použití donucovacího prostředku či zbraně je uveden v interním předpisu.⁶³

Zároveň o zákroku, kdy byly použity donucovací prostředky či zbraň, musí **sepsat úřední záznam**. V úředním záznamu musí vždy uvést důvody, průběh a výsledek použití donucovacích prostředků nebo zbraně. Též se do úředního záznamu zapisuje osoba, která donucovací prostředek nebo zbraň použila, kdy jej použila a kde. Dále je v úředním záznamu uveden konkrétní donucovací prostředek, který byl použit. A součástí je i označení adresáta veřejné správy, proti kterému policista donucovací prostředek, případně zbraň, použil. Jediným donucovacím prostředkem, který nepodléhá povinnosti sepsat o jeho použití úřední záznam, jsou pouta.⁶⁴

Po použití donucovacího prostředku je vedoucí policejního útvaru, jehož příslušníci se daného úkonu účastnili, povinen neprodleně po nastalé situaci **informovat příslušného státního zástupce**. Státního zástupce vedoucí policejního útvaru informuje o případech, kdy došlo v důsledku použití donucovacích prostředků ke zranění či usmrcení fyzické osoby. Ale též ho musí vyrozumět o škodě, která je označována nikoli za nepatrnou.⁶⁵

S povinnostmi týkajícími se použití donucovacích prostředků souvisí i **zvláštní omezení**, které při jejich použití příslušníci policejního sboru mají. Zvláštní omezení se týká skupiny osob, proti nimž nesmí být použity například tyto donucovací prostředky: údery a kopy, slzotvorný, elektrický prostředek, služební pes, hrozba střelnou zbraní, vytlačování štítem, atd.. Přesný výčet donucovacích prostředků, které nemohou být použity proti těhotné ženě (na ženě musí být gravidita poznat pouhým okem), osobě ve vysokém věku, osobě ve věku mladším patnácti let, tělesně či duševně postižené osobě, je taxativně vymezen v § 58 odst. 1 v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Výjimkou je situace, kdy výše zmíněná osoba ohrožuje

---

⁶³Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR § 57 odst. 2.

⁶⁴MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 125. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁶⁵Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 57 odst. 3.

zdraví, život policisty či druhých osob, majetek jiných osob, případně hrozí škoda většího rozsahu a za daných okolností nelze toto nebezpečí odvrátit jiným způsobem.⁶⁶

Policista si vždy vybírá takový donucovací prostředek, který je adekvátní konkrétní situaci. Výjimkou je však **zákrok pod jednotným velením**. Podstatou zákroku pod jednotným velením je, že použití konkrétního donucovacího prostředku a zbraně určí osoba, která velí zakročující jednotce. Velitel na sebe přebírá veškerou odpovědnost až do ukončení zákroku.⁶⁷

3.1.3 NĚKTERÁ OPRAVNĚNÍ POLICISTŮ PŘI POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Policista je oprávněn k **omezení osobní svobody** občana. K tomuto účelu nejčastěji používá jako donucovací prostředek pouta či prostředek k zamezení prostorové orientace. Dojde-li k situaci, kdy policista musí omezit osobní svobodu adresáta veřejné správy, musí se k němu chovat tak, aby neporušil jeho lidskou důstojnost. Osoba, již byla omezena osobní svoboda, má několik práv: vyrozumět osobu blízkou o této skutečnosti, nechat se ošetřit (vyšetřit) lékařem dle vlastního výběru a též má právo, aby si na vlastní náklady zařídila právní pomoc. Omezení osobní svobody lze provést těmito úkony: připoutáním, zajištěním osoby, zajištěním cizince a také umístěním do policejní cely.⁶⁸

K oprávnění vstoupit i bez souhlasu do objektů i prostor z důvodu provedení nezbytného úkonu policisté nejčastěji používají kopy. Kopem jsou policisté schopni vyrazit dveře a dostat se do objektu. Toto oprávnění má pouze policista, pokud daný úkon nesnese odklad a je nezbytný pro ochranu zdraví a života, případně nezbytný pro odvrácení hrozícího nebezpečí. Zákon taxativně vymezuje okolnosti, kdy toto oprávnění může policista uplatnit. Důležité je, aby policista po provedení úkonu vyrozuměl uživatele objektu či prostoru, ve kterém úkon provedl. A za předpokladu, že daný objekt

---

⁶⁶Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, §58.

⁶⁷ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 223-224. ISBN 978-80-7380-447-3.

⁶⁸Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, §24-§28.

či prostor nemůže zabezpečit uživatel nebo jiná oprávněná osoba, toto místo musí zabezpečit sám.⁶⁹

Dále je policista oprávněn osobu za použití donucovacího prostředku připoutat, předvést či zadržet. K dosažení tohoto účelu policisté nejčastěji používají pouta. V případě, že adresát veřejné správy klade odpor, může k jeho zpacifikování použít i hmaty, chvaty, údery, kopy a po té ho spoutat pouty.⁷⁰

3.2 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY OBECNÍ POLICIE

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v § 18, odst. 1, písm. a) - h), přesně vyjmenovává donucovací prostředky, které jsou strážníci oprávněni při plnění svých úkolů využívat. „*Donucovacími prostředky jsou:*

- a) *hmaty, chvaty, údery a kopy,*
- b) *slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,*
- c) *obušek a jiný úderný prostředek,*
- d) *pouta,*
- e) *úder služební zbraní,*
- f) *hrozba namířenou služební zbraní,*
- g) *varovný výstřel ze služební zbraně,*
- h) *technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla.“⁷¹*

Hmaty, chvaty, údery a kopy

Pochopitelně při použití hmatů, chvatů, úderů a kopů jsou strážníci oproti příslušníkům Policie ČR omezeni. Ale i tak hmaty, chvaty, údery a kopy řadíme mezi donucovací prostředky, které mají obranný charakter. Při jejich použití strážník nepotřebuje žádné jiné technické nástroje. Stejně jako policista je i strážník používá k odrazení aktivního či pasivního odporu adresáta veřejné správy.⁷²

⁶⁹Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 40.

⁷⁰Tamtéž, § 25-26.

⁷¹Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §18, odst. 1, písm. a) – h).

⁷²MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 112. ISBN 978-80-7201-743-0.

Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek

I u této skupiny donucovacích prostředků mají strážníci méně pravomocí při jejich použití oproti příslušníkům Policie ČR. Ale i tento fakt nezamezuje jejich stručné charakteristice. Tento soubor donucovacích prostředků je strážník oprávněn použít pouze na otevřeném prostranství. Slouží k potlačení aktivního odporu adresáta veřejné správy. Za připomenutí stojí, že se nejedná o smrtící prostředky, ale pouze o prostředky, které adresáta veřejné správy paralyzují. Tudíž adresát veřejné správy již nemůže dále v daný okamžik pokračovat v protiprávní činnosti. Opět jsou příkladem tzv. elektrické paralyzéry, slzné spreje.⁷³

Obušek a jiný úderný prostředek

Ani obušek či jiný úderný prostředek nemůže strážník používat stejně jako policista. Obušek slouží strážníkovi jako tzv. prodloužení ruky. Strážník obušek používá nejčastěji k boji zblízka. Strážník obuškem míří na zranitelná místa těla adresáta veřejné správy. Při úderu však musí dbát na to, aby nezasáhl místo, kde se nacházejí životně důležité orgány adresáta veřejné správy. Stejně jako u policistů sem řadíme například teleskopický obušek či tonf.⁷⁴

Pouta

Strážník může použít pouta pouze v případech, které taxativně vymezuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Tímto případem je situace, kdy strážník omezuje osobní svobodu adresáta veřejné správy ve smyslu zadržení podezřelé osoby podle trestního řádu. Dalším případem je, že strážník může použít pouta proti osobě, kterou má předvést, a tato osoba se odmítá tomuto úkonu podrobit. Další možností, kdy strážník je oprávněn nasadit pouta adresátovi veřejné správy, je v případě, že adresát veřejné správy úmyslně útočí na jinou osobu či útočí na osobu strážníka, pokouší se strážníkovi uniknout v průběhu zákroku, ničí majetek druhých osob nebo ohrožuje svůj vlastní život. Rozhodne-li se strážník adresáta veřejné správy připoutat,

---

⁷³MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 112-113. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁷⁴Tamtéž, s. 113.

musí při tom zachovat jeho důstojnost a čest. Připoutání však nesmí trvat déle než dvě hodiny.⁷⁵

Úder služební zbraní

Strážník smí jako donucovací prostředek použít i svou služební zbraň, konkrétně s ní smí udeřit pachatele zvláště nebezpečných trestních činů. Udeřit ho může pouze v případě, že ohrožuje zdraví, život strážníka nebo jiné osoby či pachatel úmyslně a intenzivně brání provedení zákroku. Další velice důležitou podmínkou, kterou musí strážník splnit, než použije tento donucovací prostředek, je, že zbraň musí být řádně zajištěna, aby nemohla samovolně vystřelit.⁷⁶

Hrozba namířenou služební zbraní

Strážník je oprávněn hrozit namířenou služební zbraní pouze v situacích, kdy adresát veřejné správy ohrožuje bezpečnost strážníka nebo druhé osoby, a to bezprostředně. Podstata tohoto donucovacího prostředku se ukrývá v tom, že strážník pod hrozbou namířené služební zbraně vyzývá adresáta veřejné správy, aby zanechal svého vážného protiprávního konání.⁷⁷

Varovný výstřel ze služební zbraně

Je to nejdůraznější donucovací prostředek. Podstata varovného výstřelu ze služební zbraně je v tom, že strážník tímto úkonem dává adresátovi veřejné správy najevo, že je připraven namířit střelbu přímo proti němu. A to v případě, že adresát veřejné správy neuposlechne strážnickovy výzvy. Rozhodne-li se strážník použít tento donucovací prostředek, musí svůj varovný výstřel namířit tam, kde nehrozí, že ohrozí život či zdraví jiných osob.⁷⁸

---

⁷⁵Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 18a.

⁷⁶MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 115. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁷⁷Tamtéž.

⁷⁸Tamtéž.

Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla

Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla může strážník užit jen v případech, kdy zakročuje proti adresátovi veřejné správy, jemuž má být omezena osobní svoboda. A to pouze za podmínky, že vzhledem k okolnostem lze mít důvodně za to, že se tento adresát veřejné správy pokusí využít vozidla k útěku.⁷⁹

Za zmínění stojí i to, že strážník je oprávněn **použít psa**, i když není použití psa přímo jmenováno mezi donucovacími prostředky. Psa může strážník použít místo donucovacího prostředku nebo vedle něj. Použije-li strážník psa k donucování, je vázán obecnými podmínkami pro používání donucovacích prostředků.⁸⁰

Strážník je oprávněn ke splnění účelu žádaného zákonem **použít služební zbraň**. Služební zbraní se rozumí krátká zbraň střelného charakteru. Služební zbraň náleží obci na základě zbrojní licence. Strážník se může stát držitelem služební zbraně pouze za předpokladu, že je vlastníkem zbrojního průkazu. Strážník může služební zbraň použít v případě, že byly splněny podmínky nutné obrany či krajní nouze. Též je strážník oprávněn k užití služební zbraně, když se snaží zabránit nebezpečnému pachateli v útěku, ale to jen v případě, že za daných okolností nemůže útěk překazit jiným způsobem. Strážník je oprávněn použít služební zbraň jako poslední možnost, a to jen tehdy, pokud použití jiného méně důrazného donucovacího prostředku je neefektivní. Opět platí, že před použitím služební zbraně musí strážník adresáta veřejné správy vyzvat k tomu, aby zanechal svého nebezpečného protiprávního jednání, a upozornit ho na to, že je připraven použít služební zbraň. Tuto výstrahu může strážník vynechat jen v případě ohrožení zdraví či života vlastního nebo druhé osoby. Strážník při použití služební zbraně nesmí ohrozit životy či zdraví jiných osob, též i zákrokem musí šetřit život, zdraví adresáta veřejné správy, proti němuž je služební zbraň nasměrována.⁸¹

---

⁷⁹Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 18, odst. 3.

⁸⁰Tamtéž § 19.

⁸¹MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 280-281. ISBN 978-80-7201-743-0.

3.2.1 OBECNÉ PODMÍNKY POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii vymezuje situace, kdy strážník může použít jakýkoliv z donucovacích prostředků, jež jsou výše vyjmenovány. Mezi tyto situace se řadí:

- ochrana bezpečnosti, zdraví a života druhých osob,
- ochrana vlastní bezpečnosti, zdraví a života strážníka,
- ochrana majetku druhých osob,
- ochrana veřejného pořádku.⁸²

Než strážník použije donucovací prostředek, musí vyslovit přesnou frázi. Touto frází je: „jménem zákona“. Těmito slovy strážník vyzývá adresáta veřejné správy, aby zanechal svého protiprávního jednání. A též ho varuje, že pokud této výzvy neuposlechne, použije proti němu vhodný donucovací prostředek. Ovšem i zde platí výjimka, že pokud to situace nedovoluje, protože je ohrožen život, zdraví strážníka či druhé osoby, je strážník oprávněn zasáhnout i bez vyslovení výzvy.⁸³

Z výše vyjmenovaného výčtu donucovacích prostředků, si strážník sám vybírá, který z nich použije. Jeho rozhodnutí záleží na tom, jak strážník vyhodnotí konkrétní situaci. Po vyhodnocení situace si vybere takový donucovací prostředek, který je nutný k tomu, aby strážník odboural odpor adresáta veřejné správy, jenž v danou chvíli páchá protiprávní čin. S tímto ustanovením také souvisí to, že strážník při použití donucovacího prostředku nesmí adresátovi veřejné správy způsobit újmu. Dojde-li k tomu, že strážník při zákroku donucovacím prostředkem adresátovi veřejné správy újmu způsobí, nesmí být tato újma zjevně nepřiměřená následku jeho protiprávního jednání.⁸⁴

---

⁸²Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §18 odst. 2.

⁸³Tamtéž, § 18 odst. 3.

⁸⁴Tamtéž, §18 odst. 4-5.

Použije-li strážník donucovací prostředek, tak toto jeho jednání řadíme mezi **faktické úkony**, kterými jsou:

- **faktické pokyny** - například strážník pokyny vyzve řidiče dopravního vozidla, aby zastavil a podrobil se silniční kontrole. V případě, že se řidič vozidla pokusí ujet z místa, kde je silniční kontrola prováděna. Může vůči němu strážník použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla jako donucovací prostředek.
- **bezprostřední zákroky** - jako příklad lze uvést situaci, kdy strážník použije hmaty a chvaty k tomu, aby zpacifikoval adresáta veřejné správy, který se dopouští výtržnictví. Za předpokladu, že adresát veřejné správy neuposlechl předchozí výzvy strážníka, aby zanechal svého protiprávního jednání.
- **exekuční úkony** - příkladem může být případ, kdy strážník za použití donucovacího prostředku může odejmout adresátovi veřejné správy věc, která je předmětem rozhodnutí o zabránění věci.⁸⁵

3.2.2 POVINNOSTI STRÁŽNÍKŮ VE VZTAHU K POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

V každé situaci, kdy strážník použije donucovací prostředek, musí zachovávat povinnost **zdvořilosti**. Povinnost zdvořilosti spočívá v tom, že strážník při použití donucovacího prostředku je povinen dbát cti, vážnosti, důstojnosti osob, ale též i své cti, vážnosti a důstojnosti. Strážník nesmí dopustit, aby adresátovi veřejné správy vznikla bezdůvodná újma jako důsledek zásahu do jeho práv a svobod. Avšak dojde-li k situaci, kdy strážník použitím donucovacího prostředku do práv a svobod zasáhne, nesmí do nich zasáhnout nad míru nezbytně nutnou pro dosažení cíle.⁸⁶

---

⁸⁵KADEČKA, Stanislav a Petr PRŮCHA. *Správní právo - obecná část: Multimediální učební text*. 2. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 41. ISBN 978-80-210-4588-0.

⁸⁶Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §6, odst. 1.

Další povinnost, která se váže k použití donucovacího prostředku, je povinnost strážníka, aby adresáta veřejné správy **poučil o jeho právech a povinnostech**. Domáhá-li se strážník splnění nějakého úkonu, může použít vhodný donucovací prostředek, kterým však zasáhne do práv či svobod adresáta veřejné správy. Proto je povinen tohoto občana poučit o tom, jaká práva má. Podstatou této povinnosti je ochrana adresátů veřejné správy před nezákonnými či neoprávněnými zákroky, protože někdy strážník použitím donucovacího prostředku do práv a svobod občanů zasahuje ve velkém rozsahu.⁸⁷

Strážník je povinen vždy před použitím donucovacího prostředku **prokázat svou příslušnost** k obecní policii. Povinností prokazovat svou příslušnost k obecní policii se rozumí, že strážník má stejnokroj, na kterém je umístěný:

- na pravé straně prsou odznak obecní policie, jehož vzor určí Ministerstvo vnitra obecně závaznou vyhláškou,
- identifikační číslo se vždy nachází pod odznakem obecní policie,
- název obce je našit na záloktí levého rukávu.⁸⁸

Mezi další povinnosti strážníka k adresátovi veřejné správy, který je zraněn v důsledku použití donucovacího prostředku, patří **poskytnout první pomoc** a zajistit přivolání lékaře. Strážník je povinen první pomoc poskytnout a přivolat lékaře neprodleně poté, co to okolnosti dovolí. V případě, že došlo ke zranění adresáta veřejné správy v důsledku použití služební zbraně, má strážník povinnost udělat veškeré úkony, které slouží k objasnění situace, že byla služební zbraň použita oprávněně.⁸⁹

Nedílnou povinností po použití donucovacího prostředku je **informovat nadřízeného** o jeho použití. Nadřízeným strážníka je osoba, která obecní policii řídí. Poté **sepiše úřední záznam** o použití donucovacího prostředku či služební zbraně, případně psa. V úředním záznamu je uveden důvod, průběh a výsledek použití donucovacího prostředku či zbraně, psa. Součástí úředního záznamu je i záznam toho,

---

⁸⁷MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 254-255. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁸⁸Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §9.

⁸⁹Tamtéž, § 21, odst. 1-2.

jaký strážník, kdy a kde a jaké donucovací prostředky použil a vymezení adresáta veřejné správy, proti kterému je strážník použil.⁹⁰

Dále mezi povinnosti řadíme povinnost **ohlásit zranění či usmrcení** adresáta veřejné správy nejbližšímu útvaru Policie ČR, a to bezodkladně. Tuto povinnost má osoba řídící obecní policii v případě, že ke zranění či usmrcení adresáta veřejné správy došlo v důsledku toho, že strážník použil donucovací prostředek či psa. Též osoba řídící policii má povinnost na nejbližší útvar policie nahlásit použití služební zbraně.⁹¹

S povinnostmi při použití donucovacích prostředků strážníků souvisí i **zvláštní omezení**. Ustanovení o zvláštním omezení zachycuje osoby a taxativně vymezené donucovací prostředky, které strážník vůči vymezeným osobám nesmí použít. Mezi osoby, vůči nimž nesmí strážník použít určitý donucovací prostředek, řadíme: těhotné ženy, občany s vysokým věkem, osoby ve věku nižším než patnáct let, fyzické osoby s tělesným nebo duševním postižením. Vůči těmto osobám strážník nesmí použít tyto donucovací prostředky:

- kopy a údery,
- slzotvorný, elektrický či jiný prostředek, jež dočasně zneschopní pachatele,
- obušek nebo jiný úderný prostředek,
- psa,
- úder služební zbraní,
- hrozbu namířenou služební zbraní,
- varovný výstřel ze služební zbraně.⁹²

Toto zvláštní omezení se nevztahuje na situace, kdy výše jmenovaná osoba bezprostředně ohrožuje zdraví, život strážníka či druhých osob, případně poškozuje majetek jiných osob. Ovšem podmínkou je, že výše zmíněné nebezpečí nelze v danou chvíli, za daných okolností odvrátit jinak.⁹³

---

⁹⁰MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, s. 125. ISBN 978-80-7201-743-0.

⁹¹Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 23.

⁹²Tamtéž, § 22.

⁹³Tamtéž.

3.2.3 NĚKTERÁ OPRAVNĚNÍ STRÁŽNÍKŮ VE VZTAHU K DONUCOVACÍM PROSTŘEDKŮM

Strážník je oprávněn po adresátovi veřejné správy **požadovat prokázání totožnosti**. Tímto oprávněním se míní zjištění osobních údajů. Mezi zjišťovanými údaji je: jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a adresa trvalého pobytu. Zákon o obecní policii opět vymezuje situace, kdy je strážník oprávněn vyzvat adresáta veřejné správy k prokázání totožnosti. I této výzvě je každý občan povinen vyhovět. V případech, kdy se adresát veřejné správy odmítne legitimovat, je strážník oprávněn vůči němu použít donucovací prostředek, kterým dosáhne splnění povinnosti adresáta veřejné správy.⁹⁴

Dalším oprávněním, které se také vztahuje k oprávnění použít donucovací prostředek, je **předvést osobu**. Strážník vždy předvádí adresáta veřejné správy na příslušný útvar Policie ČR. Pokud se adresát veřejné správy odmítá podrobit, je strážník oprávněn použít k zajištění účelu například pouta. Důvodem pro předvedení je:

- občan odmítl prokázat svou totožnost,
- strážník zjistí, že jde o hledanou či pohřešovanou osobu,
- adresát veřejné správy pokračuje v jednání, které ohrožuje veřejný pořádek, život, zdraví, majetek svůj či jiných adresátů veřejné správy, i přes opětovnou výzvu strážníka,
- žádost příslušného orgánu obce na předvedení konkrétní osoby.⁹⁵

Dalším oprávněním je **odejmutí věci**. Než je věc odejmuta musí této skutečnosti předcházet výzva k vydání této věci. Pokud adresát veřejné správy odmítne vydat věc, je strážník oprávněn po předchozí výzvě vůči adresátovi veřejné správy použít donucovací prostředek, aby dosáhl zamýšleného zákonem žádaného účelu. Věc lze odejmout pouze za předpokladu, že v řízení o přestupku může být rozhodnuto o propadnutí či zabrání této věci. Odňatou, případně vydanou věc, je strážník povinen předat příslušnému orgánu. Příslušným orgánem se rozumí orgán, který o přestupku rozhoduje.⁹⁶

---

⁹⁴Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §12.

⁹⁵Tamtéž, §13.

⁹⁶Tamtéž, §17.

3.3 OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

Na místě je v rámci této podkapitoly stručně charakterizovat i okolnosti vylučující protiprávnost. I tyto okolnosti určitým způsobem s použitím donucovacích prostředků souvisí, a to proto, že donucovací prostředky jsou jak policisty, tak i strážníky použity většinou proti protiprávnímu jednání adresátů veřejné správy. A okolnosti vylučující protiprávnost, jak už název napovídá, vymezují situace, kdy o protiprávní jednání nejde. Též obecné podmínky při použití donucovacích prostředků vymezují, že policisté i strážníci jsou oprávněni použít donucovací prostředek, ocitnou-li se v situaci krajní nouze či nutné obrany.

Mezi **okolnosti vylučující protiprávnost** zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, řadí: krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.⁹⁷

Krajní nouze je přesně definována v § 28 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. V případě jednání v krajní nouzi se adresát veřejné správy nedopouští protiprávního jednání, protože toto jednání není pro společnost škodlivé ani protiprávní. Jelikož jde o obranu hodnot jak společnosti, tak i jednotlivce. Chrání život, zdraví, majetek apod.. V některých případech se řeší, zda opravdu o krajní nouzi šlo. V těchto situacích je rozhodující možnost, jestli dané nebezpečí v daném okamžiku nešlo odvrátit jiným způsobem, a jestli následek, který byl jednáním krajní nouze způsoben, má stejnou závažnost nebo je závažnější než ten následek, jež byl původně očekáván.⁹⁸

Přesnou definici nutné obrany nalezneme v § 29 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. **Nutnou obranou** rozumíme takové jednání, které není pro společnost škodlivé ani protiprávní. Jde o ochranu vlastních zájmů. Podstatou je útok, který v daný okamžik hrozí nebo trvá. Avšak obrana musí být přiměřená způsobu útoku. Na rozdíl od krajní nouze nutná obrana je namířena proti útočníkovi, tedy fyzické osobě. V případech,

---

⁹⁷Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, §28-§32.

⁹⁸HULINSKÝ, Petr. *Trestně právní minimum pro občany*. 1. Praha: vlastní náklad, 2010, s. 26-27. ISBN 978-80-254-8403-6.

kdy se řeší, jestli se o nutnou obranu jednalo, je rozhodující, zda obrana byla přiměřená útoku.⁹⁹

Svolení poškozeného definuje v § 30 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. **Svolení poškozeného** je institut, řazený do hmotněprávního odvětví, který vylučuje protiprávnost činu. Jde o situace, kdy jednotlivec zasáhne do práv druhé osoby. Avšak má-li tento jednotlivec od této druhé osoby svolení, že do jeho práv zasáhnout může, nejedná fyzická osoba protiprávně. Nikdo nesmí na základě svolení poškozeného ublížit této osobě, i když svolení dala, na životě nebo zdraví. Svolení může být dáno třemi způsoby, a to písemně, ústně či mlčky (konkludentně).¹⁰⁰

Přípustné riziko je okolností vylučující protiprávnost vymezenou v § 31 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Přípustného rizika se může dopustit pouze adresát veřejné správy, když ve svém zaměstnání, povolání, postavení či v rámci své funkce, chce dosáhnout pro společnost prospěšného činu. A to proto, že tímto činem může ohrozit případně porušit zájem, jenž je chráněn trestním zákoníkem. Podstatnou poznámkou je, že prospěšného činu, za daných okolností, v daný čas, nešlo dosáhnout jinak. Profesionál rozhodující se, zda přípustné riziko podstoupit či nikoli, musí v úvahu brát míru daného rizika. Za přípustné riziko se nepovažuje situace, kdy dojde k poškození zdraví či života.¹⁰¹

Poslední okolností vylučující protiprávnost je oprávněné použití zbraně, které zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník definuje v § 32. **Oprávněné použití zbraně** se týká těch jedinců, které k použití zbraně zmocňuje právní předpis. V tomto ustanovení se nerozlišuje zbraň služební od zbraně soukromé. K oprávněnému použití zbraně dojde až ve chvíli, kdy za daných skutečností a v daný čas byly využity i mírnější prostředky obrany. Zbraň lze použít až v nejkrajnější situaci.¹⁰²

---

⁹⁹ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Trestní právo hmotné*. 7. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7.

¹⁰⁰VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem k 1. 8. 2011*. 1. Olomouc: Anag, 2011, s. 90-92. ISBN 978-80-7263-677-8.

¹⁰¹Tamtéž, s. 92-95.

¹⁰²Tamtéž, s. 95-96.

4 OBRANA ADRESÁTA VEŘEJNÉ SPRÁVY PROTI FAKTICKÉMU ÚKONU

V případech, kdy adresát veřejné správy nesouhlasí s provedeným faktickým úkonem či jiným postupem policisty nebo strážníka, je oprávněn podat proti úřední osobě **stížnost nebo žalobu k soudu**.

Stížnost může občan podat písemně nebo ústně do protokolu u příslušného orgánu. Jedná-li se o policistu, je příslušným orgánem policejní útvar, u kterého daný policista slouží. Jedná-li se o strážníka, je příslušným orgánem obec, která obecní policii zřídila. Stížnost musí být vyřízena bezodkladně. Adresát veřejné správy, jenž učinil stížnost, je označován jako stěžovatel. Stěžovatele příslušný orgán veřejné správy vždy vyrozumí o tom, jak stížnost prošetřil, jaké vyvodil důsledky a jaká opatření ke sjednání nápravy uložil. Proti vyrozumění se stěžovatel nemůže odvolat, ale může podat novou stížnost.¹⁰³

Další variantou obrany adresáta veřejné správy je podání **žaloby k soudu**. V tomto případě se jedná o správní žalobu, která je projednávána ve správním soudnictví podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Konkrétně se jedná o žalobu proti nezákonnému zásahu policisty či strážníka. Adresát veřejné správy může tuto žalobu podat do dvou měsíců ode dne, kdy se adresát veřejné správy o nezákonném zásahu dozvěděl, nejpozději však do dvou let, kdy k nezákonnému zásahu došlo. Žalobou proti nezákonnému zásahu policisty nebo strážníka se adresát veřejné správy může domáhat toho, aby soud daný zásah prohlásil za nezákonný. V případě, že následky zásahu ještě trvají, případně hrozí jeho opakování, může se adresát veřejné správy domáhat obnovení stavu před zásahem. Příslušným soudem, jenž řeší správní žaloby proti nezákonnému zásahu policisty či strážníka, je krajský soud. A to ten krajský soud, který sídlí v obvodu, kde se nachází obec, které je strážník zaměstnancem, nebo příslušný útvar policie, v němž policista, proti němuž žaloba směřuje, slouží.¹⁰⁴

¹⁰³Vládní vyhláška č. 150/1958 Sb. o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících.

¹⁰⁴Férová Police: Liga lidských práv. *Žaloba k soudu* [online]. Praha, 2011, 7. 2. 2012 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.ferovapolicie.cz/nezakonne-jednani-policistu-a-strazniku-53/zaloba-k-soudu-2496.html>.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 ANALÝZA KAZUISTICKÝCH PŘÍPADŮ

Tato kapitola se přímo soustředí na používání donucovacích prostředků v praxi jak policisty, tak strážníka. Uvádí dva kazuistické případy, které jsou analyzovány. Úmyslně je zvolen jeden pozitivní a jeden negativní případ. Nejdříve je událost představena a poté popsáno, jak by daná situace měla být řešena, aby nemohlo dojít k pochybnostem.

5.1 MEDIALIZOVANÁ KAUZA PARDUBICE

Tento kazuistický případ se odehrává v historickém centru města Pardubice začátkem dubna tohoto roku. V Pardubicích došlo k tomu, že policista v civilním oblečení zneškodnil občana (muže), jenž přecházel přechod i se svým kolegou, i když na semaforu svítila červená pro chodce. Policista, který ho viděl, proti němu zakročil. Nejdříve se policista představil a v rychlosti ukázal svůj služební průkaz. Po občanovi vyžadoval, aby s ním vyčkal na příjezd jeho kolegů, kteří v daný okamžik byli ve službě. Jelikož občan neuposlechl výzvy policisty, využil policista donucovacího prostředku, a to chvatů. Občan skončil v tzv. kravatě. Toto počínání upoutalo pozornost kolemjdoucích občanů. Kolemjdoucí občané se pozastavili nad hrubostí zásahu policisty. Policista poté nechal muže, aby se z tzv. kravaty dostal a nechal ho i s jeho kolegou odejít. Zpacifikovaný muž utrpěl drobné zranění, a proto musel vyhledat lékařské ošetření. Celou tuto nastalou situaci prošetří přestupková komise. Přestupková komise bude zjišťovat, zda policista pochybil či nikoli. Neboť oba muži tvrdí, že se chtěli v klidu domluvit, dokonce i zaplatit pokutu. Avšak neměli čas, aby vyčkali příjezdu policejní hlídky.¹⁰⁵

K výše popsané události v Pardubicích se vyjádřila policejní mluvčí Jitka Vavřinová. Policejní mluvčí uvedla, že policista v civilním oblečení nepochybil.

---

¹⁰⁵Lidovky.cz. *Policista v civilu zneškodnil muže, který přecházel na červenou* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2015, 2015-04-15 [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/policista-v-civilu-zneskodnil-muze-ktery-prechazel-na-cervenou-pwz-/zpravy/domov.aspx>.

Policista nepochybil, protože zakročil proti adresátovi veřejné správy, který jednal protiprávně. Adresát veřejné správy (zpacifikovaný muž) se protiprávního jednání dopustil tím, že neuposlechl výzvy úřední osoby. Tímto jednáním se adresát veřejné správy dopustil přestupku proti veřejnému pořádku. Dále policejní mluvčí Jitka Vavřinová sdělila, že k pochybení policisty nedošlo i proto, že se policista ústně představil a nechal z bezprostřední blízkosti nahlédnout občana na jeho služební průkaz. A jelikož občan i nadále trval na svém odchodu a odmítal s policistou vyčkat na policejní hlídku, dopustil se přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby podle §47, odst. 1, písm. a), zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, tudíž byl policista oprávněn použít donucovací prostředek, aby dosáhl účelu.¹⁰⁶

Stejně jako přestupková komise se domnívám, že se policista pochybení nedopustil. Protože policista představil svou příslušnost k policejnímu sboru, a to ústně i předložením svého služebního průkazu s jeho identifikačním číslem. Vzhledem k tomu, že adresát veřejné správy stále trval na odchodu, byl podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, policista oprávněn použít donucovací prostředek.

Dle mého názoru měl policista postupovat následně. Nejdříve se policista měl představit, jak učinil. Jen služební průkaz neměl ukázat v rychlosti, ale měl nechat občana, aby si jeho služební průkaz v klidu prostudoval. Policista poté občana vyzval, aby s ním vyčkal příjezdu policejní hlídky. I když občan odmítal uposlechnout, měl mu policista důrazněji vysvětlit, co bude následovat, pokud nevyčká policejní hlídky. Policista měl občana poučit, že pokud tak neučiní, použije proti němu donucovacího prostředku, a to konkrétně chvatu. A též ho měl seznámit s tím, že neuposlechnutí výzvy úřední osoby je protiprávním jednáním, kterým se dopouští přestupku proti veřejnému pořádku. A až v tuto chvíli měl užít chvat, a to za předpokladu, že by se občan stále snažil odejít. Dále policista vyrozuměl státního zástupce o tom, že při použití donucovacího prostředku došlo ke zranění adresáta veřejné správy podle § 57, odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

---

¹⁰⁶ IDNES.cz. *Policista při zakleknutí provinilého chodce nepochyboval, tvrdí vyšetřovatelé* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2015, 2015-06-11 [cit. 2015-12-02]. Dostupnéz:<http://pardubice.idnes.cz/policistajenzpovalilmuzenepochybilfcrpardubice/zpravy.aspx>

5.2 POCHYBENÍ STRÁŽNÍKA Z JAROMĚŘE

Tento kazuistický případ se odehrál čtrnáctého dubna roku dva tisíce jedenáct v Jaroměři. Vše začalo tím, že jeden z obyvatel Jaroměře přivolal hlídku strážníků městské policie na opilého muže, který bral náradí patřící řemeslníkům. Podle obyvatele Jaroměře, který hlídku přivolal, muž byl zraněný a krvácel. Avšak ve chvíli, kdy hlídka tří strážníků na místo dorazila, muž již na místě nebyl. Ovšem, když hlídka stála v koloně, tohoto muže objevila. Strážníci žádali muže, aby se legitimoval, ten však za použití vulgárních slov odmítl. Poté chtěl dokonce strážníka udeřit lahví, kterou svíral v ruce. Vzhledem k dané situaci se strážník rozhodl použít ke zpacifikování opilého muže donucovací prostředek. Konkrétně použil chvat, tzv. páku. Jelikož byl muž v silně podnapilém stavu, kladl velký odpor. Na překonání odporu nestačil pouze jeden strážník, musel mu pomoci i jeho kolega. K překonání velkého odporu už nestačil pouze chvat, proto se strážníci rozhodli omezit osobní svobodu opilého muže. K omezení osobní svobody se strážník rozhodl použít další donucovací prostředek, kterým byla pouta. Strážníci opilého muže pouty spoutali a posadili do svého služebního vozu. Uvnitř vozu opilý muž hlavou mlátil do sedaček a kopal okolo sebe, tvrdí strážník. Též opilý muž hrubě nadával i kolegyni zasahujícího strážníka. Strážníci dokonce vyhrožoval znásilněním a rozčtvrcením. Údajně na strážnici i plival.¹⁰⁷

Opilý muž, proti němuž strážník zakročil, popisuje situaci jinak. Muž tvrdí, že do Jaroměře přijel za svou matkou. Zranění vysvětluje tak, že si ublížil v paneláku, když se vrátil k matce do bytu pro víno. Krvácel proto, že víno otevíral nožem a řízl se. Poté se s vínem odebral za svým kamarádem, na kterého pískal pod oknem. Pak se najednou objevila hlídka strážníků, které si údajně nevšiml. Strážník po něm chtěl, aby prokázal svou totožnost, a najednou měl na ruku pouta, tvrdí opilý muž. Dále tvrdí, že strážník proti němu zakročil tak, že mu začal podle jeho slov lámat ruce za záda, hodili ho do auta a jeden ze strážníků ho udeřil pěstí. A to vedlo opilého muže k tomu, že vůči strážníkům nadále používal vulgárních slov. Opilý adresát veřejné správy uvádí, že se v sedačce chtěl pouze narovnat. A najednou ho strážník udeřil pěstí

---

¹⁰⁷IDnes.cz. *Strážník z Jaroměře je před soudem, dal do nosu spoutanému muži* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2014, 2014-01-16 [cit. 2015-12-03]. Dostupné z: <http://hradec.idnes.cz/straznik-jurista-z-jaromere-je-obzalovan-kvuli-neprimerenemu-zakroku-1m0-/hradec/zpravdy.aspx>.

a loktem do obličeje. K této skutečnosti došlo bez jakékoli příčiny, říká. Vzhledem k podnapilému stavu adresáta veřejné správy nebyl schopný sdělit, zda se jednalo pouze o jeden úder, nebo zda úderů bylo více. Tato událost vedla opilého muže k tomu, že začal zasahující strážníky hrubě urážet a vyhrožovat jim. Opilý adresát veřejné správy dále říká, že zakrvácený byl až od chvíle, kdy proti němu strážník zakročil.¹⁰⁸

Celá výše uvedená situace se dostala až před Okresní soud v Náchodě. Soudkyně rozhodla o strážníkově vině, protože strážník neoprávněně použil donucovací prostředky. Též uvedla, že strážník jakožto úřední osoba svou pravomoc použít donucovací prostředek nepoužil v souladu s právním řádem České republiky. Soudkyně také uvádí, že veškeré vyhodnocené důkazy svědčí o tom, že se strážník výše uvedeného jednání proti opilému muži, dopustil. Pro strážníka celé soudní řízení skončilo tím, že mu byl udělen trest odnětí svobody v délce dvou let. Avšak výkon trestu odnětí svobody je strážníkovi podmíněně odložen, a to na zkušební dobu v rozmezí dvou let. Strážníkovi byl ještě uložen zákaz činnosti výkonu strážníka či výkon činnosti u jiného ozbrojeného sboru ve výměře tří let. Strážník podal proti rozsudku odvolání, neboť svou vinu nepřipouští.¹⁰⁹

Případ končí až u Krajského soudu v Hradci Králové. Proti rozsudku okresního soudu se neodvolal pouze strážník, ale též i státní zástupce. Státní zástupce se domáhá vyššího trestu pro strážníka i prodloužení výměry pro zákaz činnosti. Mluvčí krajského soudu Iva Matoušková informovala o tom, že senát Krajského soudu v Hradci Králové se rozhodl, že ani jednomu odvolání nevyhoví. A proto vydal usnesení o zamítnutí odvolání jak obžalovaného strážníka, tak státního zástupce.¹¹⁰

---

¹⁰⁸IDnes.cz. *Strážník z Jaroměře je před soudem, dal do nosu spoutanému muži* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2014, 2014-01-16 [cit. 2015-12-03]. Dostupné z: <http://hradec.idnes.cz/straznik-jurista-z-jaromere-je-obzalovan-kvuli-nepriemeremu-zakroku-1m0-/hradec/zpravy.aspx>.

¹⁰⁹Deník. cz. *Jaroměřický strážník dostal podmínku a zákaz činnosti* [online]. Náchod: Vltava-Labe-Press, a. s., 2014, 2014-06-20 [cit. 2015-12-03]. Dostupné z: <http://nachodsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/jaromersky-straznik-dostal-podminku-a-zakaz-cinnosti-20140620.html>.

¹¹⁰Regiony. *Podmínka pro strážníka za dva nepřiměřené zákroky platí, řekl soud* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2015, 2015-10-29 [cit. 2015-12-03]. Dostupné z: <http://regiony.impuls.cz/krajsky-soud-potrestal-jaromerskeho-straznika-za-zneuziti-pravomoci-uredni-osoby/gze/kralovehradecky-kraj.aspx>.

Dle mého názoru měl strážník při zákroku postupovat následovně. Nejdříve strážník měl výzvu o předložení průkazu totožnosti zopakovat a poučit opilého adresáta veřejné správy o tom, že v případě neuposlechnutí jeho výzvy se dopouští protiprávního jednání. A to přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci podle § 47, odst. 1, písm. a), zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. A dále měl strážník opilého muže poučit o tom, že pokud se nelegitimuje, použije proti němu donucovací prostředek. Pokud by i v tuto chvíli adresát veřejné správy odmítal strážníkovi předložit svůj občanský průkaz, je strážník proti němu oprávněn použít chvat, tzv. páku. Vzhledem k tomu, že i přes to kladl velký odpor, strážník si na pomoc přizval svého kolegu. Dále měl strážník adresáta veřejné správy informovat o tom, že pokud nepřestane klást odpor, omezí ho na jeho osobní svobodě, a to tak, že použijí pouta jako další donucovací prostředek. Poté usadili opilého muže do služebního vozu. Až do této chvíle postupoval strážník v mezích zákona.

Problém nastává ve chvíli, kdy strážník opilého muže, který seděl uvnitř služebního auta s pouty na ruku, údajně udeřil pěstí a loktem do obličeje, když kolem sebe kopal a hlavou mlátil do sedaček, byl hrubý a vyhrožoval zasahujícím strážníkům. V tento okamžik se strážník měl zdržet fyzického násilí a měl adresátovi veřejné správy oznámit, že pokud nezklidní své počínání, použije další donucovací prostředek. V tento moment by bylo možné použít elektrický paralyzér, který by opilého muže dočasně znehybněl. A poté by hlídka mohla v klidu a bez obtíží převést opilého adresáta veřejné správy na protialkoholní záchytnou stanici. Domnívám se, že pokud by strážník postupoval takto, mohl se vyvarovat řízení před soudem.

6 KOMPARACE

Existuje několik rozdílů, které mezi policisty a strážníky existují. Mezi tyto rozdíly lze zařadit rozdíl v okruhu a konkrétním vymezení jednotlivých donucovacích prostředků. Dále je rozdílně zakotven služební pes. Též je odlišnost v nahlášení poranění či usmrcení adresáta veřejné správy v důsledku použití donucovacího prostředku. A mezi rozdíly se také řadí možnost zatknout pachatele protiprávního jednání. Tyto jednotlivé diference jsou níže postupně analyzovány.

Zásadní rozdíl mezi policistou a strážníkem při používání donucovacích prostředků je v tom, že **okruh donucovacích prostředků** příslušníků Policie ČR je daleko větší než okruh strážníků. Toto vyplývá z postavení a působnosti Policie ČR. Jedná se o to, že Policie ČR má celorepublikovou působnost, tudíž své pravomoci (tedy i oprávnění použít donucovací prostředek) může vykonávat na celém území České republiky. Oproti tomu příslušníci obecní policie mají pouze místní působnost. Což znamená, že své pravomoci (oprávnění použít donucovací prostředek) mohou uplatnit pouze na území obce, jež obecní policii zřídila, případně na území obce, která s obcí zřizující obecní policii uzavřela veřejnoprávní smlouvu.

Dalším rozdílem jsou podmínky pro užití donucovacího prostředku, které jsou přísnější pro strážníky. Proto jsou strážníkům donucovací prostředky vymezeny úžeji a mají i méně donucovacích prostředků. Strážníci na rozdíl od policistů **nemohou používat donucovací prostředek** jako je vrhací prostředek, s charakterem nebo bez charakteru střelné zbraně, avšak adresáta veřejné správy na dočasnou dobu zneschopní. Dále nejsou strážníci oprávněni používat skupinu donucovacích prostředků, do kterých se řadí prostředky, které slouží k násilnému zastavení dopravního prostředku nebo k zamezení jeho odjezdu (řadíme sem zastavovací pás, zahrazení cesty nejčastěji služebním vozem). Strážník nesmí proti adresátovi veřejné správy jako donucovací prostředek použít zásahovou výbušku, vodní stříkač, ale též prostředek k zamezení prostorové orientace. Strážník oproti policistovi nemá pravomoc adresáta veřejné správy vytlačovat vozidlem, štítem či koněm.

Dle mého názoru je při používání donucovacích prostředků policisty a strážníky rozdíl i v tom, že policista může jako donucovací prostředek použít svého **služebního**

psa. Možnost využít služebního psa jako donucovací prostředek přímo vymezuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Kdežto zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, neuvádí použití služebního psa přímo jako donucovací prostředek. Tento zákon uvádí, že strážník je oprávněn svého služebního psa použít pouze vedle donucovacího prostředku nebo použitím psa je oprávněn donucovací prostředek nahradit.

Další odlišnost je v **povinnosti ohlásit zranění či usmrcení** adresáta veřejné správy v důsledku použití donucovacího prostředku. Příslušník policie, který použije donucovací prostředek, a následkem je zranění či usmrcení občana, má povinnost tuto skutečnost ohlásit státnímu zástupci. Avšak strážník, jenž následkem použití donucovacího prostředku zraní nebo usmrtí občana, je povinen tuto událost nahlásit příslušnému útvaru Policie ČR, nikoli státnímu zástupci jako příslušník Policie ČR.

A jako poslední rozdíl lze uvést **zatčení pachatele** protiprávního jednání. Policista je oprávněn použít donucovací prostředek, pouta, aby pachatele protiprávního jednání zatkl. Ale strážník není oprávněn k tomu, aby zatkl pachatele. Strážník má pravomoc použít donucovací prostředek, aby pouze omezil svobodu pachatele, jenž se dopustil protiprávního jednání.

Mezi příslušníky Policie ČR a příslušníky obecní policie neexistují pouze rozdíly, které jsou vymezeny výše. Policisté a strážníci jsou oprávněni disponovat s těmito **shodnými donucovacími prostředky**. Těmito prostředky jsou: hmaty, chvaty, údery a kopy. Též oba útvary jsou oprávněni používat slzotvorný, elektrický nebo jiný prostředek, který dokáže dočasně zneschopnit pachatele. Jak strážník, tak policista má pravomoc použít jako donucovací prostředek hrozbu namířenou střelnou zbraní, jakož i varovný výstřel a úder střelnou zbraní.

Strážníci a policisté při používání donucovacích prostředků mají **téměř totožný postup**, který je následující. Vyžaduje-li nastalá skutečnost, aby policista či strážník použil donucovací prostředek, musí o tom občana informovat a poučit ho o právních důvodech, které ho vedou k jeho použití. Dále před použitím donucovacího prostředku musí pronést výzvu: „Jménem zákona“. V okamžiku, kdy dojde k samotnému použití vybraného donucovacího prostředku, musí jak strážník, tak policista zasahovat

přiměřeně k dané situaci. Poté musí informovat svého velitele, že použil donucovací prostředek a sepsat o této události úřední záznam.

Policisté i strážníci jsou při používání donucovacích prostředků povinni dodržovat tyto povinnosti. Mezi **totožné povinnosti** lze zařadit povinnost dodržovat zdvořilost, poučit o právech a povinnostech adresáta veřejné správy, povinnost prokázat svou příslušnost. Dále to je povinnost poskytnout první pomoc, nahlásit použití donucovacího prostředku svému nadřízenému a sepsat o použití donucovacího prostředku záznam.

Donucovací prostředky jsou policistovi i strážníkovi poskytnuty proto, aby byli schopni ochraňovat bezpečnost, zdraví a životy druhých osob. Též je mohou využívat při ochraně vlastní bezpečnosti, zdraví a života. Samozřejmě slouží i k ochraně majetku druhých osob a neodmyslitelně i k ochraně veřejného pořádku.

Jak zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, tak zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, vymezují zvláštní omezení. Toto ustanovení taxativně určuje skupiny občanů, vůči nimž nemůžou být použity donucovací prostředky, které též vyjmenovává.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo shromáždit základní informace o jednotlivých donucovacích prostředcích a jejich oprávnění je používat jak policisty, tak strážníky a analyzovat je. Dále tato práce identifikovala zásadní rozdíly mezi Policií ČR a obecní policií při používání donucovacích prostředků. Dle mého názoru jsem výše vyjmenované cíle splnila.

Největší rozdíly mezi policisty a strážníky při používání donucovacích prostředků jsou shledávány v oblasti kompetencí k používání donucovacích prostředků. Dále se liší výčet donucovacích prostředků, které jsou strážníci oprávněni použít. Další rozdíl je v zakotvení služebního psa v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a v zákoně č. 553/1991 Sb., o obecní policii. A posledním analyzovaným rozdílem je povinnost ohlásit zranění či usmrcení adresáta veřejné správy v důsledku použití donucovacího prostředku. Díky analytické metodě byly nalezeny rozdíly i shodné atributy.

Vzhledem k výše vyjmenovaným rozdílům bych doporučila, aby se vytvořila publikace, která by srozumitelně a jednoduše popisovala jednotlivé donucovací prostředky, jejich charakteristiku a podmínky použití, jak Policie ČR, tak obecní policie. Toto doporučuji proto, aby i občané měli možnost se seznámit s tím, jaké konkrétní donucovací prostředky a za jakých okolností mohou policisté i strážníci použít. Uvědomuji si, že zmíněné oblasti jsou uvedeny v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a v zákoně č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Ale dle mého názoru tuto problematiku popisují příliš stručně a odborně.

Dle mého názoru nejsou identifikované rozdíly v takovém rozsahu, jak jsem od začátku psaní této bakalářské práce očekávala. Předpokládala jsem, že zásadní rozdíly se objeví především v postupu jejich použití. Ale nakonec jsem zjistila, že se liší pouze nepatrně.

Domnívám se, že současné vymezení donucovacích prostředků a jejich používání je nastavené správně. Na základě faktu, že se oprávnění i povinnosti policistů a strážníků prolínají, mohou strážníci i příslušníci sboru Policie ČR spolu efektivně spolupracovat a vzájemně si napomáhat při plnění jejich hlavních úkolů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých tištěných zdrojů

HULINSKÝ, Petr. *Trestně právní minimum pro občany*. 1. Praha: vlastní náklad, 2010, 360 s. ISBN 978-80-254-8403-6.

KADEČKA, Stanislav a Petr PRŮCHA. *Správní právo - obecná část: Multimediální učební text*. 2. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4588-0.

MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Veřejné sbory*. 1. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2011, 384 s. ISBN 978-80-7357-572-4.

MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde Praha, 2009, 338 s. ISBN 978-80-7201-743-0.

ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Trestní právo hmotné*. 7. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2014, 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7.

ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem k 1. 8. 2011*. 1. Olomouc: Anag, 2011, 1367 s. ISBN 978-80-7263-677-8.

Vládní vyhláška č. 150/1958 Sb. o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v platném znění.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění.

Seznam použitých internetových zdrojů

Asociace strážníků obecních a městských policií ČR. *Morální kodex strážníka obecní policie* [online]. Praha, 2008 [cit. 2015-11-16].

Dostupné z: <http://www.asompcr.cz/moralni-kodex-straznika>.

Deník. cz. *Jaroměřický strážník dostal podmínku a zákaz činnosti* [online]. Náchod: Vltava-Labe- Press, a. s., 2014, 2014-06-20 [cit. 2015-12-03].

Dostupné z: <http://nachodsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/jaromersky-straznik-dostal-podminku-a-zakaz-cinnosti-20140620.html>.

Férová Police: Liga lidských práv. *Žaloba k soudu* [online]. Praha, 2011, 7. 2. 2012 [cit. 2015-11-28].

Dostupné z: <http://www.ferovapolicie.cz/nezakonne-jednani-policistu-a-strazniku-53/zaloba-k-soudu-2496.html>.

Férová policie: Liga lidských práv. *Donucovací prostředky a zbraně* [online]. Praha, 2011, 16. 10. 2012 [cit. 2015-11-22].

Dostupné z: <http://www.ferovapolicie.cz/pouziti-sily-a-omezeni-osobni-svobody-29/donucovaci-prostredky-a-zbrane-273.html>.

IDNES.cz. *Policista při zakleknutí provinilého chodce nepochyboval, tvrdí vyšetřovatelé* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2015, 2015-06-11 [cit. 2015-12-02].

Dostupné z: <http://pardubice.idnes.cz/policista/jenz/povalil/muzenepochybil/fcr/pardubice/zpravy.aspx>.

IDnes.cz. *Strážník z Jaroměře je před soudem, dal do nosu spoutanému muži* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2014, 2014-01-16 [cit. 2015-12-03].

Dostupné z: <http://hradec.idnes.cz/straznik-jurista-z-jaromere-je-obzalovan-kvuli-neprimerenemu-zakroku-1m0-/hradec/zpravy.aspx>.

IRegiony. *Podmínka pro strážníka za dva nepřiměřené zákroky platí, řekl soud* [online]. Praha: Mafra, a . s., 2015, 2015-10-29 [cit. 2015-12-03].

Dostupné z: <http://regiony.impuls.cz/krajsky-soud-potrestal-jaromerskeho-straznika-za-zneuziti-pravomoci-uredni-osoby/gze/kralovehradecky-kraj.aspx>.

Lidovky.cz. *Policista v civilu zneškodnil muže, který přecházel na červenou* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2015, 2015-04-15 [cit. 2015-12-02].

Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/policista-v-civilu-zneskodnil-muze-ktery-prechazel-na-cervenou-pwz-/zpravy/domov.aspx>.

Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvod do problematiky obecní (městské) policie*. [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-16].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uvoddoproblematikyobecnimestske/policie.aspx>.

Policie ČR. *Jak poznat policistu: Oprávnění policisty* [online]. Praha, 2015, [cit. 2015-11-08].

Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policienavenekuniformyuniformy.aspx>.

Policie ČR. *Etický kodex Policie České republiky* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-08].

Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodexpolicie/ceske/republiky.aspx>.

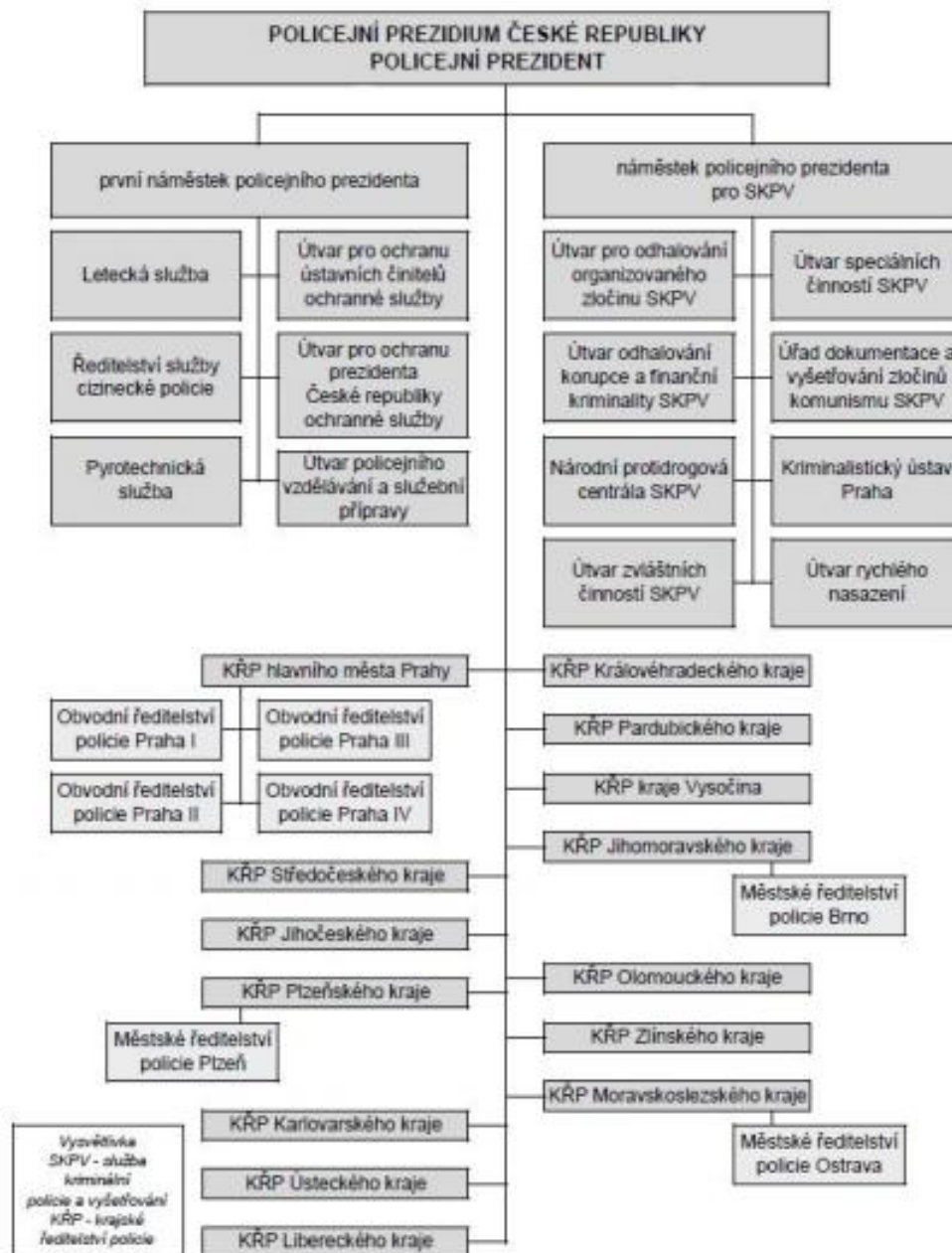
Policie ČR. *Etický kodex Policie České republiky* [online]. Praha, 2013, 2015 [cit. 2015-11-08].

Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-zverejnene-informace-2013-eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>.

Policie ČR. *Organizační schéma PČR* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-12-04].

Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policejni-prezidium-ceske-republiky-600334.aspx>.

Příloha A – Organizační schéma Policie ČR

Zdroj:¹¹¹

¹¹¹Policie ČR. *Organizační schéma PČR* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-12-04]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policejni-prezidium-ceske-republiky-600334.aspx>.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: **DENISA VRBICKÁ**

Obor: **EVROPSKÁ HOSPODÁŘSKOSPRÁVNÍ STUDIA**

Forma studia: **PREZENČNÍ**

Název práce: **KOMPARACE POLICIE ČR A OBECNÍ POLICIE PŘI
POUŽÍVÁNÍ DONCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ**

Rok: **2015/2016**

Počet stran textu bez příloh: **44**

Celkový počet stran příloh: **1**

Počet titulů českých použitých zdrojů: **14**

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: **0**

Počet internetových zdrojů: **13**

Vedoucí práce: **JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.**